
UDDANNELSE **2**

European Institute of Technology – et nyt flagskib på vidensområdet 2

Kommissionen vil modernisere Europas universiteter 4

Store forventninger til det finske formandskab 5

ARBEJDSMARKED **7**

Ingen enighed om arbejdstid på socialt topmøde 7

HANDEL MED UDDANNELSE **8**

Sidste chance for WTO-forhandlingerne - igen 8

UDDANNELSE

European Institute of Technology – et nyt flagskib på vidensområdet

Adskillige topmøder og statusrapporter i relation til Lissabonstrategien har understreget, at Europa mangler forskning og uddannelse af høj kvalitet. De bedste hoveder søger andre mere frodige græsgrange, hvor der gror dynamiske og innovative forskningsmiljøer, og hvor ressourcerne vokser ad libitum. For disse findes, men bare ikke i Europa.

Derfor lancerede Kommissionen i sin forårsrapport fra 2005 ideen om et nyt europæisk eliteuniversitet, *European Institute of Technology* (EIT). Kommissionen udsendte i februar 2006 en indledende meddelelse om EIT, som dog kun indeholdt nogle tentative forsøg på at skitsere konturerne for et fremtidigt EIT.¹ Grundridset står nu lidt klarere efter, at Kommissionen netop (medio juni 2006) har udsendt endnu en meddelelse vedrørende EIT ”Det europæiske teknologiske institut: Nogle skridt nærmere oprettelsen”.

Selvom Kommissionens meddelelse har bragt en vis klarhed over, hvordan Kommissionen har forestillet sig, at instituttet skal fungere i praksis, er det dog stadig vanskeligt at forstå, hvordan man EU-retligt vil understøtte og legalisere instituttets eksistens.

EIT’s struktur: Undervisning og forskning skal flyve rundt i vidensamfund

Det vi ved på nuværende tidspunkt er, at EIT skal være en selvejende institution med en bestyrelse og ”et begrænset antal” ansatte. Bestyrelsen skal bestemme EIT’s overordnede politik og den skal derfor også fastlægge de områder, der skal arbejdes inden for.

Ifølge Kommissionens meddelelse ”... skal bestyrelsens størrelse være begrænset, og sammensætningen bør sikre en ligelig fordeling af medlemmer med erfaring fra henholdsvis den videnskabelige sektor og erhvervslivet. Processen for udvælgelse af medlemmer til bestyrelsen bør ifølge Kommissionen være gennemsigtig og udelukkende være baseret på kriterier vedrørende ekspertise inden for videnskab og innovation”.²

Kommissionen undgår således at berøre spørgsmålet om, hvorvidt en ligelig fordeling af medlemmer også er ensbetydende med en ligelig *national* fordeling af medlemmer i bestyrelsen. I meddelelsen nævnes, at proceduren for udpegning af medlemmer til det nyligt oprettede videnskabelige råd under Det Europæiske Forskningsråd (dvs. et udpegningsudvalg med en formand, som nyder almen anerkendelse) kunne være en relevant model. Men idet den største del af finansieringen til EIT skal komme fra medlemsstaterne, vil det ikke være overraskende, om medlemsstaterne også vil kræve at være repræsenteret i bestyrelsen.

Bestyrelsen skal også udvælge, oprette, overvåge og evaluere de enkelte forsknings- og uddannelsesenheder, som skal udgøre EIT i praksis – de såkaldte *vidensamfund*. Kommissionen har valgt betegnelsen ”videnssamfund” til at betegne de partnerskaber mellem universiteter,

¹ KOM (2006) 77: Meddelelse fra Kommissionen: Indførelse af det nye partnerskab for vækst og beskæftigelse. Et nyt flagskib på vidensområdet: Det Europæiske Teknologiske Institut

² Ibid. p. 7

erhvervslivet og forskningssektoren, som reelt vil komme til at udgøre EIT. Der bliver således ikke tale om et egentligt europæisk institut i den forstand, at EIT kommer til at være placeret et sted. Kommissionen forestiller sig snarere, at EIT skal bestå af et virtuelt samarbejde inden for de forskellige vidensamfund på kryds og tværs af grænserne i EU.

Spørgsmålet er så, om et EIT vil kunne opnå den ønskede styrke og gennemslagskraft, hvis det skal struktureres i disse lidt uhåndgribelige 'vidensamfund'. DLI finder, at intet nyt er vundet, hvis man ikke opretter en egentlig geografisk enhed, som kan skabe fælles rammer for arbejdet i EIT, da der allerede i dag findes mange eksempler på partnerskaber mellem universiteter inden for EU. Endvidere er det vanskeligt at se, hvordan undervisningen på de postgraduate uddannelser skal foregå i praksis, hvis der ikke der oprettes et egentligt institut til at huse de studerende.

Juridisk limbo om EIT

Rationalet bag Kommissionens ønske om at oprette et EIT er, at forstærke Europas kapacitet inden for forskning, uddannelse og innovation. Man kan næppe være uenig i, at dette er et tilstræbelsesværdigt mål for EU, og at det derfor også er fornuftigt, at man fra Kommissionens side lægger kræfter i at styrke og forbedre vilkårene for samarbejde om forskning og uddannelse.

Det kan imidlertid være vanskeligt, at få øje på det EU-retlige grundlag, som kan give belæg for, at EU driver et universitet med ret til at udstede eksamensbeviser etc. Derfor har der også været udtrykt kritik af, at EU så direkte intervernerer på uddannelsesområdet så længe traktaten foreskriver, at uddannelse er et nationalt anliggende. For så vidt giver traktatens artikel 149, stk. 1 og 2 mulighed for samarbejdet i de forskellige vidensamfund. Problemet opstår i det øjeblik, at samarbejdet udvides til, at EU som en juridisk person de facto skal drive et universitet. Det fremgår af Kommissionens meddelelse, at man for nærværende overvejer det mest hensigtsmæssige retsgrundlag. Og endeligt er der hele spørgsmålet om intellektuelle ejendomsrettigheder, som også skal afklares.

Skummer EIT fløden?

En anden kritik som er blevet rettet mod EIT er, at et EIT ikke vil føre til 'added value', men snarere vil betyde, at man "skummer fløden" fra de nationale uddannelsessystemer. Da finansieringen af EIT samtidig skal komme fra medlemsstaterne, kan det betyde, at der kanaliseres penge fra de nationale uddannelsesbudgetter og -institutioner til EIT. For DLI er det derfor også helt afgørende, at EIT tilføres "nye penge" og at en satsning på de særligt talentfulde understøttes af en tilsvarende investering i at sikre Maastricht Kommunikéets målsætning om, at give *alle* samfundsborgere mulighed for at erhverve sig det højeste mulige kompetenceniveau.

Yderligere informationer: http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eit/index_en.html

10. juli 2006/ds

Kommissionen vil modernisere Europas universiteter

Derfor foreslår Kommissionen i meddelelsen ”Virkeliggørelse af universiteternes moderniseringsdagsorden for uddannelse, forskning og innovation” fra maj 2006, at der skal flere private penge på bordet gennem brugerbetaling, at de eksisterende strukturer med opdeling i fakulteter skal fjernes, at forskning og videnskab skal kommercialiseres gennem partnerskaber med det private erhvervsliv, og at øget konkurrence skal sikre, at kvaliteten når helt i top på de europæiske universiteter. Samtidig efterlyser Kommissionen mere og tættere samarbejde mellem universiteterne imellem.

DLI afgav den 30. juni 2006 høringssvar til Undervisningsministeriet om meddelelsen. DLI er i høringssvaret overvejende kritisk over for Kommissionens meddelelse. Dette skyldes først og fremmest, at Kommissionens meddelelse er funderet på en række udokumenterede, mangelfulde og fejlagtige antagelser og påstande.

Først og fremmest er det vanskelig at se, hvordan de europæiske universiteter på én og samme tid både skal kunne samarbejde og konkurrere sådan som Kommissionen foreslår det i meddelelsen. Incitamentet til at samarbejde og incitamentet til at konkurrere er efter DLI's opfattelse grundlæggende modstridende størrelser.

Kommissionens meddelelse fremhæver også vigtigheden af, at de europæiske universiteter indgår i partnerskaber med erhvervslivet. DLI er fuldt ud enig i, at en tæt dialog og et produktivt samspil mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet *kan* have en positiv effekt for landets vækst og udvikling. Men et forstærket samarbejde mellem vidensinstitutioner og erhvervsliv indeholder ligeså mange potentielle faldgruber som fordele.

Uafhængighed, objektivitet og integritet er forskningens fornemste grundvilkår. Hvis universiteternes og forskningens finansieringsporteføljer skal baseres på finansiering og heraf følgende ret til indsigelser fra erhvervslivet, og hvis nationale regeringer begynder at måle universiteterne på, hvor godt deres forskning udnyttes erhvervsmæssigt – sådan som det allerede sker i nogle lande i dag – er der en overvejende risiko for, at forskningen mister sin principielle autonomi. DLI har derfor i sit høringssvar til Undervisningsministeriet advaret kraftigt imod at drive universiteterne på markedsvilkår.

Et andet forslag i Kommissionens meddelelse går ud på at lave en arbejdsdeling mellem universiteterne således, at der kun skal være forskning på nogle universiteter, mens andre universiteter alene skal forestå uddannelse af kandidater. DLI finder, at en sådan arbejdsdeling mellem universiteter er uhensigtsmæssig i flere henseender. Universitetet er netop kendetegnet ved forskningsbaseret undervisning, og derfor er det vanskeligt at se, hvordan man kan bruge betegnelsen ”universitet” om en uddannelsesinstitution, hvor der ikke bedrives forskning. Endvidere mener DLI, at Kommissionens ønske om at lave universiteter, hvor der ikke forskes, er direkte modstridende med Lissabonstrategiens målsætning om at gøre Europa til den mest konkurrencedygtige vidensbaserede økonomi inden 2010.

Læs DLI's høringssvar på: <http://www.dlint.org/Det-mener-DLI/pdf/horing-virkeliggorelse-moderniseringsdagsorden-30juni06.pdf>

19. juli 2006/ds

Store forventninger på uddannelsesområdet til det finske formandskab

Finland overtog den 1. juli 2006 EUs formandskab. Der er store forventninger til det finske formandskab, bl.a. fordi det sidste finske formandskab af erfarne EU-iagttagere bliver betragtet som det mest effektive i mange år. Derudover har formandskabet fremlagt en række ambitiøse og målrettede prioriteringer for det næste halve års samarbejde. Dette gælder også på uddannelsesområdet, hvor formandskabet i begyndelsen af juli fremlagde en omfattende uddannelsespolitisk dagsorden for efteråret 2006.

Effektivitet og lighed

Et af de største uddannelsespolitiske temaer under det finske formandskab bliver forholdet mellem *effektivitet og lighed* – som også er målsætninger i Lissabonstrategien på uddannelsesområdet. Det finske formandskab vil forsøge at belyse forholdet mellem effektivitet og lighed for derved at tilstræbe en kvalificeret debat om, hvordan disse bedre kan integreres og afbalanceres i den europæiske uddannelsespolitik. I den anledning har formandskabet arrangeret konferencen ”Conference on Lifelong Learning, Equity and Efficiency”, som skal afholdes i Helsinki i slutningen af september. Konferencen skal bl.a. bruges til at undersøge, hvordan der kan skabes bedre sammenhæng mellem uddannelsesforskning og uddannelsespolitik.

Endvidere vil Kommissionen umiddelbart efter sommerferien udsende meddelelsen ”Efficiency and Equity in European Education and Training Systems”. Udover at meddelelsen skal diskuteres på konferencen, er det også formandskabets ambition, at man på Rådsmødet den 13. og 14. november 2006 skal vedtage en resolution om effektivitet og lighed på baggrund af Kommissionens meddelelse.

Programmet for livslang læring

Programmet for livslang læring kommer også til at indtage en fremtrædende rolle på den uddannelsespolitiske dagsorden under det finske formandskab. Programmet har været længe undervejs og er bl.a. blevet forsinket af de vanskelige forhandlinger om de finansielle perspektiver for 2007-2013, som fandt sted i efteråret 2005. Programmets budgetdel er derfor først faldet på plads efter Europa-Parlamentets godkendelse af det overordnede budget i foråret 2006. Det bliver derfor en topprioritet for det finske formandskab at få programmet forhandlet endeligt på plads således, at programmet hurtigst muligt kan blive implementeret i medlemslandene, inden det officielt træder i kraft primo 2007.

Referenceramme for kvalifikationer – EQF

Det er nu et år siden, at Kommissionen udsendte det første forslag til oprettelsen af en europæisk referenceramme for kvalifikationer for livslang læring. I den mellemliggende periode har Kommissionen sammen med medlemslandene foretaget en omfattende høring af parterne.

Det videre arbejde med at udarbejde en europæisk referenceramme for kvalifikationer for livslang læring vil derfor også komme til at indtage en vigtig plads i det uddannelsespolitiske arbejde i efteråret 2006. Det forventes, at Kommissionen i begyndelsen af efteråret 2006 vil udsende et revideret udkast til en EQF, og at det finske formandskab vil have EQF'en drøftet på det førstkommende Rådsmøde i november 2006.

Styrket europæisk samarbejde om erhvervsuddannelser

Den formentligt største aktivitet på uddannelsesområdet under det finske formandskab bliver det uformelle topmøde for undervisningsministrene i Helsinki i december. Mødet skal først og fremmest bruges til at udbygge og videreudvikle det eksisterende europæiske samarbejde om erhvervsuddannelser, dvs. den såkaldte Københavner-proces. Topmødet skal bruges til at fastlægge indsatsområder for de kommende års arbejde på erhvervsuddannelsesområdet.

Læs mere om det finske formandskab: http://www.eu2006.fi/en_GB/

18. juli 2006/ds

ARBEJDSMARKED

Ingen enighed om arbejdstid på socialt topmøde

Ved et møde inden det uformelle møde i Ministerrådet (Beskæftigelse) i Helsinki har de europæiske sociale parter (arbejdsgivere og arbejdstagere) sat en tyk streg under deres uenighed om en eventuel revision af Arbejdstidsdirektivet.

Den 7. juli mødtes repræsentanter for de europæiske arbejdsgiverorganisationer med den europæiske faglige sammenslutning, ETUC. Man nåede dog heller ikke denne gang til enighed om opt-out fra Arbejdstidsdirektivet. Europa-Parlamentet har flere gange tidligere anbefalet at afskaffe undtagelsesbestemmelsen, men en række lande anført af UK insisterer på at fastholde muligheden for at tilsidesætte direktivets begrænsning på den ugentlige arbejdstid på maksimalt 48 timer.

Opt-out'en består af en undtagelsesbestemmelse i Arbejdstidsdirektivet, hvorefter der er mulighed for at fravige bestemmelsen om den maksimale ugentlige arbejdstid, ved at indgå frivillige individuelle aftaler mellem arbejdsgiver og arbejdstager. Denne undtagelsesbestemmelse blev oprindeligt tilføjet af hensyn til UK, der ellers ikke så sig i stand til at acceptere direktivet. Formålet med undtagelsen er, at tage hensyn til de fagområder, hvor det kan være svært at implementere direktivet og hvor der ikke er kollektive aftaler, hvilket især er et problem i UK, hvor organiseringsgraden er ganske lav. Opt-out-muligheden er dog siden blevet mål for udbredt kritik, idet den bl.a. i UK udnyttes i langt større omfang end forventet, sine steder grænsende til misbrug, og i sin essens udvander direktivets formål.

Der er ligeledes stadig uenighed om, hvordan inaktiv vagttid i sundhedssektoren skal håndteres. En medvirkende grund til at en række lande ønsker at fastholde opt-out'en er EF-Domstolens domme i de såkaldte SIMAP-, Jaeger- og Pfeiffersager fra henholdsvis 2000, 2003 og 2004. Heri fastslog domstolen, at såkaldt "on-call working time", hvor den ansatte skal være til rådighed på arbejdspladsen, skal defineres som arbejdstid i direktivets forstand. Især CEEP, de europæiske offentlige arbejdsgivere, insisterer på en mere fleksibel tilgang til vagttjenester, i særdeleshed i forbindelse med læger og sygeplejersker.

Ved mødet i Europa-Parlamentets udvalg om Beskæftigelse og Sociale Anliggender den 10. juli deltog den finske Arbejdsminister Tarja Filatov. Her udtalte hun, at det finske formandskab vil arbejde på at nå frem til en løsning på spørgsmålet om en revision af Arbejdstidsdirektivet. Om Finlands ståsted i debatten sagde hun blandt andet: *"Our aim is a solution that would also be acceptable for the European Parliament... The abolishment of the opt-out from the Directive has been justified by the fact that the employee is the weaker party in an employment relationship, and needs particular protection in his/her relationship with the employer."*³

Arbejdstidsdirektivet forventes på dagsordenen til Rådsmødet (Beskæftigelse) i december.

19. juli 2006/kb

³ http://www.eu2006.fi/news_and_documents/speeches/vko28/en_GB/1152634833233/?u4.highlight=working%20time

HANDEL MED UDDANNELSE

Sidste chance for WTO-forhandlingerne – igen

I dagene fra den 29. juni til 1. juli var mere end 60 regeringsledere og statschefer samlet i Geneve i et forsøg på at afslutte WTO's ambitiøse Doha Development Agenda, en forhandlingsrunde som blev lanceret tilbage i november 2001. Allerede efter to dage brød forhandlingerne imidlertid sammen, og WTO blev – endnu engang, fristes man til at sige – kastet ud i en krise. WTO's generaldirektør Pascal Lamy vil nu fortsætte forhandlingerne med blandt andet den såkaldte G6-gruppe af indflydelsesrige stater (USA, Japan, Brasilien, Australien, Indien og EU), men for at redde Doha-runden vurderes det, at et gennembrud skal ske senest ultimo juli.

Målet for Doha-runden er at opnå substantielle reduktioner i toldbarrierer og forbedre markedsadgangen landene imellem, for derved at give den internationale samhandel et løft. Forhandlingsrunden er struktureret omkring tre hovedområder; en landbrugsdel, en industridel kaldet NAMA (Non-Agricultural Market Access), og endelig servicedelen GATS (General Agreement on Trade in Services). GATS er den umiddelbart mest interessante del for lærerorganisationerne, idet uddannelse er en af de sektorer, som indgår heri. For Danmarks vedkommende forhandler Europa-Kommissionen som en samlet blok på vegne af alle EU's medlemslande.

Forhandlingerne er enormt komplicerede, ikke bare i teknisk forstand, men også politisk. Alt afhængigt af hvad der forhandles om, findes der skiftende koalitioner og alliancer mellem grupper af lande med samme interesser. De rige lande ønsker generelt bedre muligheder for at sælge deres industrivarer og tjenesteydelser til især de større, relativt velstående udviklingslande som Brasilien og Indien. Samtidig har de fleste rige lande omfangsrige landbrugsstøtteordninger, som det er indenrigspolitisk følsomt at røre ved, hvorfor de så vidt muligt forsøger at fastholde dem. Omvendt har de fattigste lande stor interesse i at få adgang til de rige landes landbrugsmarkeder, uden samtidig at blive tvunget til fuldstændig at opgive beskyttelsen af deres egne svage industrier og opgive de toldkvoter, som udgør en væsentlig del af deres indtægter.

Det har således været vanskeligt at nå frem til en aftale, og i løbet af de seneste år er diverse deadlines gang på gang blevet overskredet. Grunden til, at man nu mener, at det er absolut sidste chance for at sikre en aftale, skal findes i USA. Her har præsident Bush af kongressen fået et såkaldt fast track-mandat, som gør, at kongressen kun kan stemme ja eller nej til en frihandelsaftale, men ikke fremsætte ændringsforslag. Dette mandat udløber imidlertid i juli 2007, og med midtvejsvalg og senere præsidentvalg på vej, er det usandsynligt, at mandatet fornys. Idet frihandel, og især afskaffelsen af landbrugsstøtteordninger, er upopulært i store dele af landet, regnes det for umuligt at få en aftale igennem kongressen efter mandatets udløb.

På grund af den enorme kompleksitet i en fuld WTO-aftale, som gerne løber op i over 10.000 sider, vil det sandsynligvis kræve omkring et år at udfærdige de tekniske detaljer. Derfor skal der som minimum opnås generel politisk enighed inden længe, såfremt en færdig aftale skal kunne præsenteres for den amerikanske kongres inden juli 2007.

19. juli 2006/kb

EUpDate udsendes elektronisk til DLI's medlemmer
Redaktionen afsluttet den 19. juli 2006